

Nettvett

Det er oftest både nyttig og morsomt å bruke nettet og være på sosiale medier.

Det er for eksempel mulig å

- snakke med venner
 - dele artige historier og bilder
 - finne informasjon
 - bestille billetter til kino eller transport
 - reservere time hos frisør eller fysioterapeut
- ... og mye mer.

Nettvett forteller deg hva som er smart å gjøre på nettet og hvordan du kan være forsiktig på nettet.

Det er også lurt å ha en person som du stoler på og som du kan snakke med om det som skjer på nettet.

Eksempler

Hei. Jeg er en jente på 14 år. Kan du sende til meg et bilde av deg selv i undertøy.

Hei, jeg er en gutt på 16 år.
Kunne vi møtes i en park i morgen?

Nettvett: Lyving og lureri

Hvis du ikke kjenner den du snakker med eller får meldinger fra, ikke svar eller gjør det han eller hun ber om.

Kutt ut kontakten og fortell om dette til en person som du stoler på.

Nettvett:

Litt mer om lyving og lureri

Det fins mennesker som lyver på nettet og i sosiale medier.

Det kan være om

- hvem de er
- hvor gamle der
- hva de ønsker

De kan lure deg til å gjøre dumme ting.

De kan være voksne som ikke vil barn og unge vel.

Eksempler

Du får ikke lov å bli med på bursdagen.

Syns du virkelig at klærne dine er fine?

Nettvett: Mobbing

Mobbing er ikke lov!
Ikke på nett eller sosiale medier heller.
Vær hyggelig mot andre på nett og i sosiale medier.

Hvis du opplever mobbing, fortell om det til en person som du stoler på.

Nettvett:

Litt mer om mobbing

Noen mennesker mobber andre.

Det kan være å snakke stygt om andres

- utseende eller klær
- ting som mobil, klokke, smykker eller sports-utstyr
- bolig eller bil

Å utestenge andre fra grupper, aktiviteter eller vennskap er også mobbing.

All mobbing er veldig dårlig gjort.

Eksempler

Mitt styggeste geip!

Lasse tryna. Haha! Del!

Se hva Ina sendte! Del!

Nettvett: Deling av bilder

Ikke del rare eller dumme bilder av deg selv eller andre på sosiale medier.

Det er ikke lov å dele andres bilder uten å ha spurt om lov.

Nettvett:

Litt mer om deling av bilder

Noen ganger kan det være fristende å more andre med litt teite bilder.

Noen kan så sende bildet videre til mange andre med én gang. Da er det for sent å angre.

Alle eier sine bilder, for eksempel foto på mobilen.

De som eier et bilde, bestemmer for alltid over bildet og hvem som kan få det.

Deler du det på nettet, mister du kontrollen.

Eksempler

Logg inn

Brukernavn:

bruker@mail.no

Passord:

Nettvett: Passord

Et passord er personlig og hemmelig.

Ikke del passordet ditt med andre.

Ikke la passordet ligge synlig på en lapp.

Ikke oppgi passordet over telefon eller sms.

Det er best om du har noen ulike passord for ulike tjenester.

Nettvett:

Litt mer om passord

For å bruke enkelte apper og tjenester på nett, må du ha brukernavn og passord.

Passordet er din private nøkkel til appen eller tjenesten.

Hvis du må ha hjelp til å bruke apper og tjenester, gi passordet ditt bare til en som du kjenner godt og stoler på. Det kan for eksempel være foreldrene dine eller vergen din.

Eksempler

Vi treger **passordet ditt.**

Send oss
kontonummeret ditt.

Du må betale regningen.

Nettvett: Svindel og tyveri

Det er vanlig at noen prøver å lure penger fra folk på nettet.

For eksempel:

- få folk til å betale for noe de ikke har kjøpt eller bestilt
- stjele penger fra bank-kontoen deres

Ikke svar på slike meldinger. Slett dem.

Nettvett:

Litt mer om svindel og tyveri

Det er ganske vanlig å få e-post eller meldinger som er rent lureri. For eksempel:

- En jukse-purring på en regning.
Den som sender purringen påstår at du ikke har betalt noe.
- Noen som sier at du har vunnet i lotto.
De vil at du sender dem kontonummeret ditt.
- Noen som påstår å være fra Apple eller Microsoft og sier at det er noe galt med din PC eller Mac, og de vil at du oppgir ditt passord.

Eksempler

Hei. Når har du bursdag?
Kanskje vi har samme
bursdag. Da kan vi ha
felles selskap!

Hei. Hva er adressen
din?
Kanskje vi er naboer.
Det ville vært gøy!

Nettvett: Personlig informasjon

Skurker på nettet vil gjerne vite mye om
andre for å gjøre gale ting.

Ikke gi personlig informasjon som navn,
adresse, fødselsdag eller hobby til ukjente.

Hvis du får slike spørsmål på nettet,
ikke svar, men vis det til en person
som du stoler på.

Nettvett:

Litt mer om personlig informasjon

Det fins kriminelle mennesker på nettet.

Noen av dem ønsker å stjele andres identitet.

Det betyr at de vil opptre som en annen person ved å vite veldig mye om den andre.

Noen av dem ønsker å vite mye om en annen person for å bli kjent og late som om de er en venn.

Etterpå kan de lure den andre som stoler på den nye liksom-vennen.

De kriminelle kan virke veldig hyggelige. Men de er det ikke!

Eksempler

Blokkér:

e-post
nettsted
kontakt

Nettvett: Skummelt eller ekkelt

E-poster, meldinger og lenker fra fremmede kan åpne ekle bilder eller skumle videoer.

Ikke åpne slike e-poster, meldinger eller lenker.

Hvis du opplever noe ekkelt eller skummelt på nettet, snakk med en person som du stoler på.

Nettvett:

Litt mer om skummelt eller ekkelt

Alt som skjer på nettet eller i sosiale medier, er ikke greit.

Det er veldig skummelt med vold.

Mange opplever skrekkfilmer som skumle.

Noen opplever nakenbilder og sex som skikkelig ekkelt.

Det er også ekkelt med blod, spy, tiss og bæsje på bilder og videoer.

Det er mulig å blokkere både e-postadresser, kontakter i sosiale medier og nettsteder.

Slik er det lettere ikke å få uønsket innhold.